

KAPITOLA PRVNÍ

V níž náš hrdina obdivuje sám sebe

Barnabáš Pierkiel zadržel dech, aby nečeřil svůj odraz v hrnci s vodou, který si přinesl z kuchyně své babičky a ježž na chvíli odložil na jakž takž rovný pařez. Spokojeně zamručel nad pravidelností a souměrností svého obličejce, nad jeho krásou, která však, jak v hloubi duše cítil, nebyla nikterak povrchní. Z jeho očí číselo takové tajemno, že nakonec musel přiznat porážku. Ať si tu záhadu rozluští astronomové. Jal se zkoumat i zbytek svého odrazu a dospěl k závěru, že ve svém novém a zároveň jediném obleku, ježž od krejčího Kovalčy-ka díky zručnému smlouvání získal se slevou, vyhlíží nadmíru elegantně. Sako, „vyspravené“ tak, aby člověku dělalo mohutnou postavu a hranatá ramena v duchu poslední módy, mu padlo jako ulité (ať už bylo původně ušito pro kohokoliv). Nad klopami svítil široký límeček Barnabášovy blankytně modré košile, která kontrastovala s jeho pískově blond vlasy, do nichž byla denně vtírána mast z vaječných žloutků pro větší lesk.

Ano, není lepšího způsobu, jak se obeznámit s povahou člověka, než ho sledovat v okamžiku akutního sebepozorování. Přísluší nám snad osočovat Barnabáše z bezduché mar-
nivosti? Přísluší nám kárat zapáleného studenta umění za to, že obdivným okem spočinul na Canovově bustě Heleny Trójské?

Mezi Barnabášovy oblíbené aspekty vlastního vzhledu patřily jeho holeně (dlouhé a rovné), ušní lalůčky (takřka neplan-davé), nosní dírky (drobné, tvarem připomínající perličky), a neobyčejně pružný krok. Barnabáš měl plné právo chovat Barnabáše v úctě. Byly doby, kdy si to dovolit nemohl...

Na rozdíl od řady z nás, kteří jsme se narodili buď oškliví, či krásní, prožijeme tak celý život a taky takoví zemřeme a celá desetiletí si jako kříž neseme křivé holeně, bradavičnaté prsty, postavy boubelatých odalisek a všelijaká další nadělení, která nám dal do vínku genetický osud, Barnabáš v pubertě dočista pozbyl své krásy. Teprve nedávno se mu podařilo překonat to, co označoval za své „tragické údobí“, kdy jeho póry vylučovaly takové množství loje, až nabyt přesvědčení, že chytil slintavku a kulhavku, červenku či jiný venkovský neduh.

Ve čtrnácti jeho dětské tělo fauna zachvátila disproporce a jeho údy spolu neustále zápasily o to, který víc vyroste. A pak, zhruba v patnácti a půl letech, jeho hlava, jako nějaká houba, co vyraší přes noc, narostla do tak obřích rozměrů (v poměru ke zbytku těla), že začal chodit do školy s babiččiným střepem zrcadla uvázaným na čele, aby případným kritikům své kotrby připomněl jejich vlastní ohyzdnost. Ne-trvalo dlouho a rodinný střep roztříštily *Dějiny úpadku nevolnictví* vržené surovcem Burtholdem, aby už, kvůli ekonomickým poměrům panujícím v naší mladičké parlamentní demokracii, nikdy nebyl nahrazen – proto ten Barnabášův hrnec s vodou.

„Tragické údobí“ Barnabáše v jeho nejzoufalejší fázi přimělo uchýlit se k pokusu o sebevraždu. Jednoho odpoledne po škole mladý Barnabáš vložil svou obrovitou hlavu do

trouby, ovšem namísto temné prázdnoty věčnosti v ní ve víru kouřových vůní, které si zprvu spletl s pekelnými výpary, našel pečené kuře. Jak tak hleděl na toho bezduchého ptáka, najednou se dostavila nepříjemná vidina jeho vlastního těla s oškubanými chlupy, vystaveného se všemi jeho ostudnými nedokonalostmi v otevřené rakvi. A tak, místo aby zažehl uhlíky, smutně zhltnul stehýnko a odešel nahoru do svého pokoje, aby se tam užíral.

Pár týdnů nato se dostavily jeho sedmnácté narozeniny a spolu s nimi také půvab. A právě tehdy se počíná má kronika, v okamžiku, kdy Barnabáš hledí na svůj mastnotou prokvetlý odraz v hrnci a s rozpaky vzpomíná na ony roky strávené v ohavné tělesné schráně; přesto přese všechno však i ony přinesly své ovoce, neboť jeho duše díky nim získala jakousi melancholickou citlivost.

Pravda je taková, že každý melancholický a citlivý Skalvusan vyžaduje pravidelný přísun alkoholu. Těžko říct, zda si Barnabáš nejvíce oblíbil pivo, medovinu, vodku, šnaps či samohonku. Což nic nemění na tom, že s alkoholem byl seznámen už v kolíbce, kdy mu, jako většině skalvuských chlapců, místo dudlíku posloužil zakroucený cíp látky namočený ve vodce.

Barnabáš konečně sklíčeně odhlédl od svého odrazu. Zadíval se na okolní krajinu. Odolečka byla věru neradostným koutem. Nacházela se hluboko v odlehlé části východní Evropy a okolí vesnice neskýtalo nic než pole a stromy a tuny hnoje, který se zdál ve značném nepoměru k dosti skrovnému počtu vychrtlých krav. Jeho zápach nabýval na intenzitě především na jaře, kdy od pastvin vanul západní vítr. Barnabáš se svými citlivými smysly si na ten puch na rozdíl od

svých vrstevníků nikdy nezvykl. Každého jara se o něj pokoušely mdloby, často zůstával upoután na lůžko celé dny, s hadrem namočeným ve vodce přiloženým k nosu. Vyvinula se u něj takřka pověrečná hrůza z výkalů. Jednou se dokonce pokusil vzepřít diktátu této nejzákladnější fyziologické potřeby a jakožto vůdce a zároveň jediný člen svého protestního hnutí se vyhýbal kadibudce celých šest dní a nocí. Sedmého dne se jeho snažení dočkalo natolik nevábného vyústění, že onu vzpomínku zasul do nejtemnějšího zákoutí svého podvědomí, kde zůstala navždy pohřbená spolu se vzpomínkou na jeho nevydařenou sebevraždu. Jeho prasečí chlívěk zářil čistotou.

V této chvíli však, zřejmě vůbec poprvé v životě, Barnabáše puch linoucí se Odolečkou pranic netrápil. Vlastně byl tak nervózní, že mu jeho čichové receptory vypověděly službu. Byl si však vědom lepkavé vlhkosti, která jeho tělo zachvátila od hlavy až k patě. Rozhořčeně si uvědomil, že to není rosa, nýbrž že je zkrátka a zcela nedůstojně zbrocený potem, a to nejen z nervozity (jelikož se chystal učinit něco, co vyžadovalo veškerou jeho kuráž), ale také v důsledku toho, že jeho oblek byl ušit z vlny, materiálu naprosto nevhodného pro letní sezónu, ovšem jediného, který byl za tu cenu Kovalčyk ochoten postrádat.

Přesto bylo nemyslitelné, aby si sako svlékl – vzhledem k tomu, jak klopy ladily s límcem košile, jakou víceméně úhlednou řadu tvořila šestice knoflíků na jeho břicho, jak elegantně vycpávky spočívaly na jeho ramenou – tento vkusný soulad zkrátka nemohl obětovat. A tak si Barnabáš vyhlédl flek suché trávy a opatrně se položil na záda, aby své tělesné funkce omezil na minimum.

Snění za bílého dne se Barnabáš oddával často a umně. Někteří z jeho spoluobčanů tvrdili, že ze všeho nejlíp mu jde chrápání, ovšem já tento názor považuji za prachsprostou urážku na cti. Líný Barnabáš nebyl. Ba naopak, mohl se přetrhnout, aby byl nějak nápomocný, ať už bylo třeba pomoci některé místní děvečce odnést kbelíky s vodou, pohlídat někomu stádo, či dokonce přiložit ruku k dílu ve mlýně. Osud však tomu chtěl, že práce měla odpor k Barnabášovi. Což mělo nevyhnutelně za následek, že se voda vylila, ovčí se zmocnil buď cizí člověk, nebo vlk a v mouce bylo víc prachu než obilí. Opět je třeba podotknout, že na vině nebyla Barnabášova neschopnost, nýbrž to, že byl zabrán do ušlechtilých úvah, a tudíž nemohl plýtvat pozorností na podobné světské starosti.

Záliba v neobyčejných věcech, chování svědčící o chlapečkově přesvědčení, že je předurčen k čemusi většímu, než je selská lopota, sahaly až do dob jeho útlého dětství. Jednoho odpoledne během žní Barnabášova matka (která želbohu nedlouho po oněch žních skonala, údajně na následky akutního úžasu poté, co ji v krčmě zavedli do privátní zadní místnosti, aby identifikovala mrtvolu Barnabášova otce, jenž se se svými hospodskými kumpány svlékl donaha a jal se s nimi hrát to, o čem později hovořili jako o „chlapských hrách“, které začaly vcelku nevinně tím, že tesař Olek z boty Boleslava Pierkiela vyzunkl litr vodky, ovšem brzy vygradovaly do té míry, že si pastýř Kažimiež uřízl palec u nohy Olekovou cirkulárkou s klikovým pohonem. V té chvíli, jak uvádí policejní zpráva uložená v archivu, Boleslav, který nehodlal zůstat pozadu, popadl stále ještě roztočenou pilu a za

pokřiku „A co říkáš na tohle!“ s ní máchl proti sobě, na úkor spojení mezi vlastní hlavou a krkem. „Je to zvláštní,“ znělo Kažimiežovo svědectví uvedené v policejní zprávě, „ještě jako kluk si na sebe jednou oblíknul spoďáry svojí sestry. Ale umřel jako chlap.“) nechala dveře chalupy otevřené dokořán a chlapec se dobatolil až na pole.

Uvelebil se v pšenici, kde celé hodiny ležel a ani nedutal. Pole toho dne sklidili, ale on nějakým zázrakem vyvázl bez jediného škrábnutí. Později toho večera jedna straka na poli tak dlouho poletovala a krákala, až Barnabášova matka šílená strachy vyběhla ven, aby jí vyhubovala, a objevila na zapomenutém ostrůvku pšenice své dítě, jak klidně baští hroudu hlíny, jako by se nechumelilo. Onen incident byl velkou záhadou, jelikož žádný další ostrůvek kosami ušetřen nebyl, nehledě na to, že Pierkielův rod odjakživa pronásledovala smůla, jak vám do vyčerpávajících podrobností odhalím v následujících kapitolách.

Poté co Barnabáš osiřel, péče o něj připadla jeho babičce, jež patřila k těm několika málo Pierkielům, kteří se za posledních šest set let dožili stáří. Byla z rodu žen silných jako tažná kobyla, které z našeho moderního světa už takřka vymizely a které byly známé tím, že zvládnou uzvednout cokoliv, od statných chlapisek až po kusy zdiva. Jako by příroda chtěla vykompenzovat tento mimořádný elán, obdařila ji pouze zanedbatelnou obrazotvorností a nulovým pochopením pro snílkovství či jiné činnosti povznášející ducha. Její vlastní duše byla natolik prozaická, že nehledě na to, zda skutečně existovala, nebo ne, nikdy se nijak nepovznese, a dokonce ani nechrápala.

•

Onoho letního dne roku 1939 náš hrdina pozoroval mraky. Nedošel však žádného prozření. Posadil se, odplivl si a pravil: „Kvůli ní bych podnikl třeba i tažení na Sibiř, nebo přinejmenším do severní části Bukoviny. Veřejně bych přede všemi přiznal, že já a Jurek jsme bratrance z prvního kolene. Vzdal bych se piva, medoviny, vodky, šnapsu i samohonky, nebo přinejmenším piva, medoviny, vodky a šnapsu.“ Kvůli ní? Rozhodně neměl na mysli svou babičku.

S vervou se poškrábal na hrudi a oprášil si ramena. Jak dlouho ještě může ono setkání odkládat? Má snad naděláno v kalhotách? Jeho bytostné pohrdání vším neromantickým, svou chmurnou rodnou vískou a vlastním živobytím, si žádalo, aby holdoval šestákovým románům. Copak by Rudolf Vasilenko jen tak seděl a čekal, až ho osud čapne a donutí zvednout se z třesoucí se zadnice? Nevyrazil by snad Vasilenko sebejistě vpřed a neušťedřil Štěstěně ránu přímo do ledvin? (Pro ty z vás, kdo o Vasilenkovi nikdy neslyšeli, přičemž by mě nepřekvapilo, kdyby to zahrnovalo každého, kdo není ze Skalvuska, Vasilenko byl předválečný buřič, člověk z masa a kostí, a rovněž protagonista šesti či sedmi šestákových dobrodružství, tak trochu bolševik, jenž se proslavil tím, že vylupoval banky, unikál zatčení a rozdával peníze skalvuským chudým.)

Barnabáš sáhl do kapsy kalhot, nahmatal svůj krajkový suvenýr, a srdce mu poskočilo radostí. Onen drahocenný předmět našel několik dní předtím, jak visí na růžovém keři za jejími domem. Nejprve se domníval, že ho tam nechala schválně, aby ho našel. Želbohu si musel připomenout, že jeho vyvolená o jeho existenci prozatím nemá tušení.

Vysoukal podprsenku z kapsy a přitiskl si ji k obličejí. Jaký to harém aromat a linoucích se libovůní, jež mu zahlti-

ly smysly – magická melasa, závan tajemných zátok a pirátských přístavů a hřebíčku a pepře –, ambrózie v plynném skupenství, natolik všemocná, že byl najednou celý tumpachový a udělalo se mu krapítek blivno.

Přestože to tak na první pohled může vypadat, v jádru Barnabášovy fascinace oním kusem oděvu nebyla pouhá chlípnost. Přisuzoval mu výsostný dmoucí se duchovní význam. Během dne podprsenku nosil v kapse, případně tu a tam, když byl sám, omotanou kolem zápěstí. V noci si ji nasazoval na oči jako masku na spaní, přičemž její košíčky byly dostatečně objemné, aby mu zakryly celý obličej. Především v noci ho babička v jeho intimním přestrojení přistihla, zajela: „Ty chlípničku!“, prchla zpátky na své lože a druhý den ráno popřela, že by k němu do předsíně kdy vstoupila.

Ještě naposledy po podprsence přešel dlaní, zastrčil ji zpátky do kalfot, poplácal se po kapse a vydal se pěšinou mezi poli. Mohl se za svou milou vydat koňmo, ovšem prozatím se neodvažoval k hlasitému příjezdu. Co kdyby se z nějakého nepředvídatelného důvodu ukázalo, že by bylo lepší dostavit se neviděn a neslyšen? Kráčel dál, hvízdal si, a než přešel Dužavšvinský potok, pole s pšenkou a zelné lány, jeho veselost se zdesetinásobila. Za několik málo minut se jeho milá dozví o jeho kvalitách, jeho plánech, jeho hlubokém citu.

Nejkratší cesta k jejímu domu rozhodně nebyla cestou pro pokročilé věkem. Barnabášovu pouť přerušila úžlabina zarostlá žahavými kopřivami. Matně si vybavil – nebo se alespoň domníval, že je to vzpomínka – svého prostoduchého bratrance Jurka, jak se sklání nad jeho kolíbkou s kopřivami v ruce... Barnabáš zaplašil dětské křivdy a vyrazil bohorovným krokem. Řítil se kopřivami jako Dragovité do bitvy. Ne-

měl potuchy, jaký dosah budou mít události, které tyto zanedbatelné šrámy odstartují. Jak bychom také mohli předvídat důsledky svých skutků? Nejsme nic než nebozí hodovníci, kteří nejsou schopni dohlédnout na dno misky s polévkou, již svíráme v rukou! Ubohý Barnabáš.